

แนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ในการออกแบบและผลิต สินค้าใช้โดยเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นการผลิตสินค้าในเชิงอุตสาหกรรมที่มีการผลิต สินค้าครั้งละมากทำให้สินค้าที่ผลิตออกมาต้องตลาดในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนอย่างมาก จนทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าไม่สามารถตรวจสอบความบกพร่องของสินค้าหรือความปลอดภัยของสินค้าได้ นอกจากนี้ ระบบการตลาดหรือการกระจายสินค้าให้ถึงมือผู้บริโภคในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบแลกเปลี่ยนในสมัยโบราณ มาเป็นระบบ ตลาดที่มีการส่งต่อกันเป็นทอดๆ โดยมีบุคคลกลางเข้ามาเกี่ยวข้องหลายทอด มีการซื้อขายผ่านระบบสารสนเทศหรือระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกทำให้การซื้อขายระหว่างกัน บางครั้งไม่ใช่การซื้อขายต่อหน้ากันหรือเป็นเพียงการซื้อขายตามที่อยู่โฆษณา ซึ่งผู้ที่ทำสัญญากับผู้บริโภคส่วนมากจะเป็นผู้ค้ารายย่อยที่ถือเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กไม่ใช่ผู้ผลิตโดยตรง

ดังนั้นเมื่อผู้บริโภคนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไปบริโภคแล้วเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ของผู้บริโภคเองหรือของบุคคลที่อยู่ข้างเคียงแล้ว จึงมีความลำบากในการที่จะพิสูจน์ให้ได้ว่าสินค้า นั้นมีความบกพร่องหรือเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว คือพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่มีอยู่นั้นยังมีช่องว่างหลายประการที่ทำให้ผู้บริโภคสินค้าไม่ได้รับความเป็นธรรมและไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหาย เพื่อชดเชยความเสียหายจากผู้ผลิตได้ ด้วยเหตุนี้ประเทศที่มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป หรือประเทศญี่ปุ่น จึงล้วนแต่มีกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) เพื่อคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายที่ได้รับอันตรายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้ใช้สินค้านั้น

สำหรับในประเทศไทย มีพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดว่าสินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตภายในประเทศ หรือนำเข้ามีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้นไปลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นสามารถจะกระทำได้ยาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ ซึ่งการฟ้องร้องคดีในประเทศไทยเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความจริงหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำผิดของผู้ผลิตหรือนำเข้าตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไปเพราะยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากสินค้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้าตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม จึงสมควรบัญญัติเพิ่มเติมหลักการดังกล่าวลงในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นเหตุให้

ผู้ประกอบการที่อยู่ในสายการจำหน่ายจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ค่าเสียหายแก่ผู้บริโภคตามหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดโดยเคร่งครัด ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติอยู่ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยมุ่งศึกษาถึงความเสียหายโดยการกระทำละเมิดของผู้ผลิตที่กระทำต่อผู้บริโภค กรณีที่ผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือแม้กระทั่งทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ ซึ่งการฟ้องร้องคดีในประเทศไทยเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยากเนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความจริง หรือประมาทเลินเล่อในการกระทำผิดของผู้ผลิตหรือนำเข้าตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหาย เพราะยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงสมควรที่จะบัญญัติเพิ่มเติมหลักการดังกล่าวลงไปในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 อันจะทำให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้าตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรมและรวดเร็ว

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

การคุ้มครองผู้บริโภคจะศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและหาแนวทางการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยจะวิเคราะห์กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์โดยตรงที่สำคัญๆ ซึ่งมีอยู่ 3 ฉบับดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น และวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการป้องกันความเสียหายที่มีต่อผู้บริโภคเพื่อหาแนวทางเกี่ยวกับป้องกันความเสียหาย และหาแนวทางการป้องกันความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย ให้ได้รับการเยียวยาอย่างทันที่ และได้รับการชดเชยค่าเสียหายอย่างเหมาะสมเป็นธรรม และเกิดประสิทธิภาพสามารถบังคับใช้ได้จริงเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

จากการศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว เห็นได้ว่า ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วในเวลาซื้อขายหรือเห็นเป็นประจักษ์ในความชำรุดบกพร่อง หรือได้ซื้อทรัพย์สินมาจากการขายทอดตลาด ผู้ขายนั้นไม่ต้องรับผิด กฎหมายได้บัญญัติให้ผู้ซื้อจะต้องใช้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อตามอย่างวิญญูชนทั่วไป หากว่าผู้ซื้อหรือเห็นความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินอยู่แล้วแต่ก็ยังยอมรับเอา ก็เท่ากับผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายได้อีก แต่ในปัจจุบันสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกผลิตออกมามีมากมายชนิดและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการผลิตพัฒนาก้าวไกลไปมากรวมถึงการผลิตมีขั้นตอนและกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน จึงเป็นการยากที่ผู้ซื้อจะสามารถใช้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อได้ตามปกติ อีกทั้งผู้ซื้อ也不能ที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นได้ เพราะไม่มีเครื่องมือที่ทันสมัยมากพอเช่นเดียวกับผู้ผลิตที่จะมาพิสูจน์ถึงความชำรุดบกพร่อง

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่พบว่าเป็น The Restatement (second) of Torts มาตรา 402 A ได้บัญญัติรับรองหลักเกณฑ์ความรับผิดที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเอาไว้ อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์โดยไม่กำหนดว่าผู้เสียหายต้องเป็นผู้ซื้อ ทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสในการเรียกค่าเสียหายมากกว่าขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผูกพันตามสัญญา นอกจากนี้กฎหมายลักษณะละเมิดยังมีบทบัญญัติครอบคลุมถึงการประกอบธุรกิจการขายโดยโฆษณา หรือเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้องต่อสาธารณะจนทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เป็น ความผิดทางละเมิด ตามมาตรา 402 B อีกทั้ง The Restatement (second) of Torts มาตรา 402 A ได้สร้าง กฎเกณฑ์ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายผลิตภัณฑ์ให้ต้องรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) ต่อผู้บริโภคถึงแม้ว่าผู้ขาย จะได้ตรวจสอบดูแลในการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าของตนเองทั้งหมดเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม โดยใน มาตรา 402 A (2) (a) ทำให้ผู้ผลิตได้รับผลกระทบอย่างมาก ซึ่งผู้ผลิตจะต้องป้องกันให้ดีที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่า สินค้ามีคุณภาพและความปลอดภัยต่อการบริโภค แต่ถ้าหากไม่เป็นไปตามกฎหมายอาจทำให้ผู้ผลิตต้องรับ ผิดต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าได้ ถึงแม้ว่าผู้ผลิตหรือผู้ขายจะไม่ได้ประมาทเดินเล่อในการตรวจสอบดูแล การผลิตก็ตาม ดังนั้นหลักความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของ The Restatement (second) of Torts: Section 402 A ที่มุ่งเน้นไปที่ลักษณะสินค้าของจำเลยเป็นผู้ผลิตและความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ ตลอดถึงการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะส่วนรวมเป็นสำคัญ แตกต่างจากความรับผิดฐานกระทำโดยประมาทตามกฎหมายละเมิดที่มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมของจำเลยภายใต้สถานการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่อาจคาดหมายได้

ดังนั้นสรุปได้ว่าบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่อง กฎหมายลักษณะซื้อขาย และลักษณะละเมิดไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคได้ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวไม่อาจครอบคลุมและ คุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 เกี่ยวกับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 กฎหมายที่ เกี่ยวกับความรับผิดต่อผลิตภัณฑ์ในการคุ้มครองผู้บริโภคยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคได้ โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 สามารถ วิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

1) การพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยในตัวสินค้า ปัจจุบันมีสินค้าถูกผลิตออกมาสู่ตลาดเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีขั้นตอนการผลิตที่สลับซับซ้อนและยากต่อ การที่ผู้บริโภคจะพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยในสินค้านั้นได้ อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์การตรวจสอบ ย้อนกลับของสินค้า ทำให้ยากต่อการพิสูจน์ความผิดรวมถึงไม่มีหน่วยงานใดที่เป็นหน่วยงานหลักที่สามารถ ตรวจสอบ หรือให้การพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะไม่มีมาตรฐานที่เป็นกลาง และ ได้รับการยอมรับ หรือไม่ก็กฎเกณฑ์ที่แน่นอน รวมถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่สามารถรับรองได้ว่าสินค้า

ชนิดนั้นๆ ได้มาตรฐานจริงหรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันจึงยังหาข้อยุติไม่ได้เพราะหน่วยงานที่จะพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยของสินค้าทางภาครัฐต้องใช้เงินลงทุนสูงมากในการสร้างหรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อีกทั้งหากกระบวนการพิสูจน์ไม่เป็นที่ยอมรับก็ต้องประสบปัญหาในการฟ้องร้องเป็นคดีความตามมาอีก และเป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการของผู้ประกอบการในประเทศเป็นอย่างมาก

2) การดำเนินคดี เจตนารมณ์ของการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ก็เพื่อต้องการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคให้ได้รับความคุ้มครอง ปลอดภัย และสะดวกรวดเร็ว ในการดำเนินคดีแต่ในทางปฏิบัติหากให้ต้องมีการพิสูจน์ความรับผิดชอบของสินค้าใช้เวลาในการพิสูจน์เป็นเวลานาน หากผู้บริโภคได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่าไม่มากนักผู้บริโภคย่อมเกิดความเบื่อหน่าย และคิดว่าไม่คุ้มค่าหากต้องฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนี้ไม่มีการกำหนดให้มีการเยียวยาชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายได้อย่างทันที่ ทั้งนี้พระราชบัญญัตินี้จึงไม่สามารถแก้ไข้ปัญหาในการดำเนินคดีนี้ได้สมดังเจตนารมณ์เดิมของการออกกฎหมายฉบับนี้

กล่าวโดยสรุปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 นั้นยังขาดการตรวจสอบหรือการพิสูจน์ของสินค้าทำให้ยากต่อการพิสูจน์ความผิดรวมถึงไม่มีหน่วยงานใดที่เป็นหน่วยงานหลักที่สามารถตรวจสอบ หรือให้การพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะไม่มีมาตรฐานที่เป็นกลาง และได้รับการยอมรับ หรือไม่มีกฎหมายที่แน่นอนมากำหนดไว้ในประเทศไทย

1.3 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้ให้นิยามคำว่า “ความชำรุดบกพร่องของสินค้า” เหมือนกฎหมายในต่างประเทศ แต่ได้กำหนดนิยามคำว่า “สินค้าไม่ปลอดภัย” แทน เนื่องจากประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ประกอบการ ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หากสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ตามความในมาตรา 5 และในมาตรา 4 ได้ให้นิยามคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายถึง “สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควรทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้” จากนิยามคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ในมาตรา 4 จะเห็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการตีความเนื่องจาก “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” นั้นตามนิยามหมายถึงสินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแต่สินค้านั้นไม่จำเป็นต้องชำรุดบกพร่องเพราะ คำว่า ความชำรุดบกพร่องไม่ปรากฏในนิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งความชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าในต่างประเทศที่เป็นมูลเหตุให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบหากสินค้าที่ตนผลิตมีความชำรุดบกพร่องและความชำรุดบกพร่องก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหาย ดังจะเห็นได้จากกฎหมายของสหภาพยุโรป หรือกฎหมายของญี่ปุ่นที่กำหนดให้ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายไม่ว่าต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของผู้เสียหายอันเกิดจากความชำรุดบกพร่องในสินค้าของตน แต่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้คำว่า

“ความชำรุดบกพร่อง” กับหายไปจากนิยามคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ดังนั้นอาจเกิดปัญหาจากการตีความสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสินค้าที่ชำรุดบกพร่องก็ได้

ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับการตีความว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นจะต้องชำรุดบกพร่องหรือไม่ประกอบกับเพื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าของต่างประเทศที่กำหนดให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ชำรุดบกพร่องเท่านั้นผู้วิจัยเห็นว่า ควรปรับปรุงแก้ไขบทนิยามคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายถึง “สินค้าที่ชำรุดบกพร่องและเพราะความชำรุดบกพร่องนี้ก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธี ใช้วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควรทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้านรวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้านั้นพึงคาดหมายได้” เพื่อให้คำนิยามในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ครอบคลุมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

รัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกำหนดมาตรการต่างๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริโภค เพื่อยกระดับผลผลิตและบริการของประเทศให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภค ผู้ค้ารายย่อย และผู้เสียเปรียบให้มีโอกาสเข้าถึง และได้ใช้ประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและพิทักษ์สิทธิของตนเองมากขึ้น และสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคที่มีอยู่เดิม ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ๆ ตั้งแต่ในระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการรักษาผลประโยชน์ และสิทธิของประชาชนร่วมกับการใช้มาตรการลงโทษทางกฎหมายและทางสังคม อีกทั้งเพื่อพิจารณาหาแนวทางให้องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคให้สามารถดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง ซึ่งทุกภาคส่วนต้องมีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ดังต่อไปนี้

2.1 มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในส่วนของภาครัฐ

การป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการใช้สินค้าในส่วนของภาครัฐ ถือว่าภาครัฐเป็นองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้การป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการใช้สินค้าเกิดขึ้นได้จริงและเป็นรูปธรรม เนื่องจากรัฐเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือประชาชนในการปกครองประเทศเพราะรัฐสามารถกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ และควบคุม ดูแล และเข้าแทรกแซงกิจกรรมต่างๆ ในประเทศได้ โดยรัฐสามารถออกกฎหมายและใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการสร้างความสงบสุข และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริโภคได้ การที่รัฐเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคเนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจ

แบบเสรีนิยมในปัจจุบันรัฐได้สังเกตเห็นว่า หากปล่อยให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมโดยไม่มีการควบคุมดูแลจากภาครัฐเลย ย่อมทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมได้ต่อไปในอนาคต เพราะผู้ประกอบการเป็นกลุ่มที่มีอำนาจทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ทำให้ผู้บริโภคไม่มีอำนาจที่จะไปต่อรองกับกลุ่มผู้ประกอบการได้ทำให้เกิดการเอาเปรียบผู้บริโภคตลอดมา หากนับจากอดีตที่ผ่านมาจะพบว่ามิลิตีที่ผู้บริโภคฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกับผู้ประกอบการน้อยมากเพราะในอดีตที่ยังไม่มีการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคนั้นการที่ผู้บริโภคจะฟ้องร้องผู้ประกอบการให้รับผิดชอบตามกฎหมายหรือรับผิดชอบละเมิดนั้นกระทำได้ยาก เพราะผู้บริโภคมีภาระที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าผู้ประกอบการเป็นฝ่ายผิด การผลักดันภาระการพิสูจน์ถึงความเสียหายของสินค้าไปให้แก่ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายไม่ได้เกิดจากความบกพร่องของสินค้า

ผู้ประกอบการมีความรู้และความเชี่ยวชาญมากกว่าผู้บริโภคซึ่งก็เป็นการแก้ไขปัญหาละอวดของกฎหมายลักษณะสัญญาหรือกฎหมายลักษณะละเมิดได้ในระดับหนึ่ง แต่จากการศึกษาจะพบว่าในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 พบว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มุ่งแก้ไขและเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคภายหลังจากที่ได้เกิดความเสียหายจากการใช้สินค้าแล้วทั้งสิ้นซึ่งไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคฉบับใดเลยที่มีการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าล่วงหน้าเข้ามาใช้

ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดในการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยการนำระบบการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้ามาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหามีอยู่ในปัจจุบันให้หมดสิ้นไปโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือภาครัฐต้องออกกฎหมายและให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน และประสานความร่วมมือกับทั้งฝ่ายของผู้ประกอบการและผู้บริโภคเข้าด้วยกัน

2.2 มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในส่วนของผู้ประกอบการ

การป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าในส่วนของผู้ประกอบการ ถือว่าผู้ประกอบการเป็นองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญมากที่จะทำให้การป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการใช้สินค้าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ผลิตสินค้าและนำออกจำหน่ายแก่ประชาชน การป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดจึงต้องมาป้องกันที่ผู้ผลิตสินค้าเพราะหากผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าด้วยความระมัดระวัง และผลิตสินค้าอย่างมีมาตรฐาน ความชำรุดบกพร่องเสียหายย่อมเกิดขึ้นได้น้อยมากและยอมทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่มีคุณภาพที่ดีและเหมาะสมกับการใช้งาน การที่ผู้ประกอบการต้องเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากในสภาพเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมในปัจจุบันที่ผู้ประกอบการต่างก็แข่งขันกันผลิตสินค้าโดยมุ่งหวังแต่เพียงผลกำไรเพียงอย่างเดียว นั้น หากปล่อยให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมโดยไม่มีการควบคุมดูแลจากภาครัฐเลย ย่อมทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบและมีโอกาสที่จะได้รับอันตรายจากการบริโภคสินค้า ย่อมสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมได้ต่อไปในอนาคต เพราะผู้ประกอบการต้องการที่จะผลิตสินค้าจำนวนมากๆ เพื่อให้ต้นทุนของ

การผลิตต่ำที่สุดจนบางครั้งไม่คำนึงถึงผลกระทบและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ทำให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าโดยเอาใจเปรียบผู้บริโภคตลอดมา อีกทั้งข้อกำหนดที่เกี่ยวกับบทลงโทษผู้ประกอบการที่นับว่าโทษยังน้อยมากทำให้ผู้ประกอบการไม่เกรงกลัวกฎหมาย เพราะแม้จะถูกลงโทษสูงสุดก็เพียงแค่ถูกปรับ สี่เท่าของราคาสินค้า หรือสองเท่าตามค่าเสียหายที่แท้จริงโดยที่ศาลเป็นผู้กำหนด ซึ่งผู้ประกอบการก็ยังคงมีกำไรจากการขายสินค้านับร้อยนับพันเท่า จึงจะพบว่ามิตติที่ผู้บริโภคฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกับผู้ประกอบการน้อยมากเพราะบางกรณีผู้เสียหายก็ไม่ต้องการไปดำเนินคดีเพราะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเดินทางไปศาลและค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีกซึ่งกว่าจะดำเนินคดีเสร็จสิ้นบางคดีอาจใช้เวลานานนับปีทำให้ผู้บริโภคเกิดความเบื่อหน่าย และท้อแท้ในการฟ้องเอาผิดกับผู้บริโภค

2.3 มาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในส่วนของผู้บริโภค

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวคิดในการปฏิรูปกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยการนำระบบการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้ามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันให้หมดไป โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือผู้บริโภคที่จะต้องรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพตามที่มาตรฐานของสินค้าที่กฎหมายกำหนดและสร้างจิตสำนึกในการรักษาสีทธิของตนเองและผู้อื่นโดยคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้บริโภคจะต้องมีมาตรการเพื่อสร้างระบบการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าดังต่อไปนี้

1) ผู้บริโภคมีหน้าที่ในการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการก่อตั้งองค์กรอิสระโดยการส่งผู้แทนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการก่อตั้งองค์กรอิสระและเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในองค์กรอิสระเพื่อสร้างสมดุลในการตรวจสอบระบบการป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภค

2) ผู้บริโภคมีหน้าที่ในการตรวจสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดโดยแจ้งข้อมูลและแสดงข้อเท็จจริงของการใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ให้แก่หน่วยงานของภาครัฐและองค์กรอิสระทราบเมื่อเกิดความเสียหายหรืออันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ขึ้น รวมถึงประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้บริโภคให้รับทราบกันอย่างแพร่หลายที่สุด

3) ผู้บริโภคมีหน้าที่ต้องรักษาสีทธิของตนเองอย่างเต็มที่และพยายามร่วมมือกันในการต่อต้านและขจัดผู้ประกอบการที่ไม่มีคุณภาพและความรับผิดชอบให้หมดสิ้นไปจากระบบเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นพบว่า ในประเทศอังกฤษ ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ การพิจารณา สินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วยหลักความคาดหวังของผู้บริโภค (Consumer Expectations Test) หลักความคาดหวังของผู้บริโภคหรือสิทธิในการคาดหวังความไม่ปลอดภัยในสินค้าของผู้บริโภคบัญญัติไว้อย่างชัดเจนใน มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทย บัญญัติว่า บุคคลทั่วไปมีสิทธิที่จะ

คาดหวังเกี่ยวกับสินค้าได้ เมื่อพิจารณาจากรายงานของคณะกรรมการการกฎหมายของประเทศอังกฤษ (The Law Commission's Report) ระบุว่ามีการพิจารณาความปลอดภัยของสินค้า (Safety) โดยผู้ขายได้ให้คำรับรองว่า สินค้าที่ถูกค้าซื้อไปบริโภคนั้น สามารถใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ซื้อ (Merchantability) และยังสามารถพิจารณารวมไปถึงความคาดหวังที่เหมาะสมในการนำสินค้าไปใช้งานหรือบริโภคด้วย โดยผู้ผลิตควรจะทำการป้องกันไม่ให้เกิดการใช้งานผิดวิธีที่ผู้ผลิตคาดเห็นได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการให้คำเตือน คำแนะนำ หรือข้อมูลที่สำคัญของสินค้าก็ตาม